

Januar 2026

Lovgivningsmæssige udfordringer for klimatilpasning

Udspil fra forsikrings-
og pensionsbranchen

Lovgivningsmæssige udfordringer for klimatilpasning

Klimatilpasning haster. Danmark rammes stadig oftere af skybrud, stormflod og stigende grundvand, og regningen for ødelæggelserne forventes at vokse år for år. Ifølge beregninger fra DTU vil det koste Danmark over 400 milliarder kroner i tabte værdier og genopbygning over de næste 100 år, hvis vi ikke løfter indsatsen markant¹. Skaderne rammer både borgere, virksomheder og kommuner – og vi ved, at forebyggelse er langt billigere end genopretning.

Alligevel bliver alt for få projekter gennemført. Årsagen er langt fra altid manglende vilje eller økonomi, men et virvar af regler, der trækker i hver sin retning. Klimatilpasning er reguleret af en jungle af love og bekendtgørelser – fra planloven og bygningsreglementet til spildevandsbetalingsloven, vandløbsloven og kystbeskyttelsesloven. Ingen har det samlede ansvar, og reglerne er til tider endda modsatrettede. Det skaber usikkerhed, forsinkelser og i værste fald, at projekter aldrig realiseres.

Resultatet er, at vi står stille, mens risikoen vokser. Kommuner må aflyse nødvendige projekter, forsyningsselskaber presses af økonomiske rammer, og borgere efterlades uden den beskyttelse, der er behov for. Reguleringen er i dag skabt til at begrænse udgifter her og nu – men i stedet gør den klimatilpasning dyrere og langsommere over tid.

Derfor er der brug for at rydde op og ændre kurs: Vi har brug for regler, der understøtter klimatilpasning, i stedet for at spænde ben. Som minimum skal de nuværende barrierer forenkles, og på sigt bør en samlet klimatilpasningslov overvejes, der samler ansvaret, giver fleksible finansieringsmuligheder og gør det nemmere at handle på tværs af kommune- og sektorgrenser.

¹ DTU, "Økonomiske konsekvenser af oversvømmelser - Nationale skadesberegninger og vurdering af behov for klimatilpasning", 2024

Indhold

Forslag 1: Serviceniveauet skal hæves så langt det er rentabelt	5
Forslag 2: Anlægsloftet må ikke unødigt bremse klimatilpasning	6
Forslag 3: Kystbeskyttelseslovens nytteprincip rammer skævt	7
Forslag 4: Særskilte anlægslove skal muliggøre de store projekter	8
Forslag 5: Skærp ansvaret for fejlagtig dimensionering af kloaksystemer	9
Forslag 6: Bygningsreglementet skal understøtte klimatilpasning	10

1. Serviceniveauet skal hæves så langt det er rentabelt

Serviceniveaubekendtgørelsen fastlægger, at kommuner kun kan takstfinansiere det sikringsniveau for afledning af regnvand, der giver størst beregnet samfundsøkonomisk nettogevinst. I praksis betyder det, at man begrænses til kun at beskytte mod 5- eller 10-års hændelser – altså selv hvor en beskyttelse mod sjældnere hændelser faktisk er samfundsøkonomisk rentabel.

Metoden bygger på gamle og snævre skadesdata, bl.a. fra skybruddet i København i 2011, og tager ikke højde for, at skader i dag er dyrere. Metoden ser også bort fra fremtidige klimaforandringer og ikke-økonomiske konsekvenser som tab af tryghed eller værdi. Dermed forhindres kommunerne i at investere i løsninger, der kunne give bedre beskyttelse og lavere samlede skadesudgifter.

Konsekvensen er, at projekter aflyses, selvom de ville være rentable. Københavns Kommune måtte for eksempel droppe næsten 180 planlagte skybrudsprojekter, fordi reglerne gjorde et højere serviceniveau umuligt.

Forslag:

- Giv kommuner mulighed for at vælge et højere serviceniveau, når det er samfundsøkonomisk rentabelt
- Revurdér den samfundsøkonomiske metode og opdatér skadesdata, herunder med fremtidige klimarisici
- Muliggør, at forsikringsselskaber kan dele relevante, anonymiserede skadesdata med kommuner og myndigheder

2. Anlægsloftet må ikke unødigt bremse klimatilpasning

Klimatilpasningsprojekter tæller i dag med i det kommunale anlægsloft og skal dermed konkurrere med skoler, daginstitutioner og ældrepleje. Også de dele af et klimatilpasningsprojekt, som de enkelte grundejere selv finansierer, regnes med i loftet, hvis kommunen står som projektejer. Det betyder, at selv samfundsøkonomisk rentable klimatilpasningsprojekter ofte udskydes eller droppes, fordi der ikke er plads inden for anlægsloftet.

Problemet forværres, når flere kommuner går sammen: Her belastes alle deltagere med hele bruttoanlægsudgiften, selvom udgifterne i praksis deles. Også private eller fonde, der bidrager til projekter, tæller med i loftet – hvilket skaber en urimelig barriere for samarbejde og fælles løsninger.

Konsekvensen er, at vi prioriterer kortsigtet økonomistyring over langsigtet forebyggelse, selvom vi ved, at skaderne i sidste ende bliver langt dyrere.

Forslag:

- Undtag klimatilpasning fra anlægsloftet, eller
- Indfør en særskilt anlægsramme, så kommunerne kan investere i nødvendige og samfundsøkonomisk rentable klimatilpasningsprojekter
- Ændr reglerne, så kommuner i tværkommunale projekter kun belastes for deres egen netto-udgift og kun medregner anlægsudgifter, de selv finansierer

3. Kystbeskyttelseslovens nytteprincip rammer skævt

Når kystbeskyttelsesloven omsættes til praksis, ender private og erhverv med fast ejendom i risikozonen ikke kun med at betale for deres egen nytte af stormflodssikring. De betaler også for den kollektive nytte, som resten af området har af, at kritisk infrastruktur og forsyninger fungerer under stormflod, at skoler og arbejdspladser kan holde åbent, og at rekreative, fredede og kulturhistoriske værdier beskyttes.

Forundersøgelsen af en stormflodsplan for hovedstadsområdet (2025) viser, at en relativt lille gruppe grundejere risikerer at betale ca. 90% af udgifterne til stormflodssikringen, selvom sikringsniveauet i praksis drives af de aktører, der ejer de største værdier — typisk infrastruktur- og forsyningsselskaber.

Forslag:

- Revidér nytteprincippet, så betaling afspejler systemisk nytte: infrastruktur- og forsyningsselskaber m.fl. bidrager forholdsmæssigt til det sikringsniveau, deres værdier kræver
- Giv kommuner mulighed for at opkræve brede bidrag fra alle ejendomsejere til stormflodssikring, hvor der er dokumenteret fælles nytte
- Tillad, at infrastruktur- og forsyningsselskaber kan fordele udgifter på tværs af kommunegrænser i hele deres opland
- Hold stormflodssikring uden for de kommunale anlægsrammer

4. Særskilte anlægslove skal muliggøre de store projekter

Nogle af de vigtigste klimatilpasningsprojekter er også de mest komplekse – fx stormflodsbarrierer, diger eller store fælles løsninger til håndtering af skybrud. Disse projekter går ofte på tværs af kommunegrænser, involverer flere myndigheder og kræver omfattende miljøvurderinger. I dag betyder det, at projekterne forsinkes i årevis.

Vi har allerede gode erfaringer fra infrastrukturprojekter som metroen, Storebæltsbroen og motorvejsudbygninger. Her har man brugt særskilte anlægslove, der fastlægger projektets rammer, finansiering og tidsplan i ét samlet beslutningsgrundlag. Resultatet er hurtigere processer og større sikkerhed for, at projekterne kan gennemføres.

Klimatilpasning har samme karakter: projekterne er store, komplekse og af vital betydning for samfundet. Alligevel mangler der en tilsvarende model. Hvis vi skal sikre kystbyer og lavtliggende områder mod fremtidige stormfloder og ekstremregn, er der brug for en proces, der gør det muligt at træffe beslutninger i tide – før skaderne rammer.

Der bør samtidig ses på muligheden for at tildele større anlægsprojekter inden for klimatilpasning samme "fast track" forløb som forsvars- og beredskabsprojekter, hvor anlægget har samme akuthed. I dag kan én sektorklage med opsættende virkning reelt stoppe et stort projekt – selv når øvrige tilladelser er på plads. Samordning og konkret afgørelse om opsættende virkning kan forkorte sagsforløb uden at svække beskyttelsen.

Forslag:

- Indfør mulighed for særskilte anlægslove for større klimatilpasningsprojekter
- Gør det muligt at tildele "fast track" til kritiske klimatilpasningsprojekter
- Fjern automatisk opsættende virkning i de særlove, hvor den findes, og lad opsættende virkning for udpegede, kritiske projekter bero på konkret nævnsgennemgang, kombineret med samordnede miljøvurderinger og løbende monitorering

5. Skærp ansvaret for fejlagtig dimensionering af kloaksystemer

I dag findes der ingen pligt til løbende at efterprøve, om kloaksystemer og afløbsanlæg er korrekt dimensioneret i forhold til de stigende nedbørsmængder. Serviceniveauet fastlægges typisk én gang i kommunens spildevandsplan, men bliver sjældent opdateret – selv når klimaet ændrer sig markant.

Retspraksis betyder samtidig, at kommuner ikke kan holdes ansvarlige, så længe anlægget var dimensioneret efter “sædvanlig praksis”, da det blev bygget. Det efterlader borgere og virksomheder med regningen, også når skaderne kunne være undgået med rettidig opdatering.

Denne mangel på ansvar skaber et farligt incitament: det kan bedre betale sig at lade stå til og acceptere oversvømmelser, end at investere i rettidig klimatilpasning. Dermed fastholdes en høj risiko for gentagne og dyre skader.

Forslag:

- Indfør en lovfæstet pligt til løbende at sikre og opdatere dimensioneringen af afløbs- og overfladevandsanlæg
- Gør kommuner, forsyningsselskaber eller Vandsektortilsynet erstatningsansvarlige, når skader skyldes manglende opdatering

6. Bygningsreglementet skal understøtte klimatilpasning

Klimarisici gør, at tusindvis af ejendomme fremover skal klimasikres for at forblive beboelige. Det kræver, at Bygningsreglementet ikke blot sikrer tilgængelighed, men også modstandsdygtighed over for vand.

Klimasikring af bygninger i oversvømmelsestruede områder kræver ofte, at gulvniveauet hæves over terræn for at forhindre indtrængende vand fra hav, grundvand eller kraftig nedbør. To bestemmelser i Bygningsreglementet skaber imidlertid udfordringer:

1. Kravet om niveaufri adgang

Efter BR18 § 51 skal adgang til bygninger i udgangspunktet være niveaufri, dvs. uden trin eller højdeforskel mellem terræn og gulv ved yderdøre. Formålet er tilgængelighed for alle, men i oversvømmelses-sammenhæng betyder det, at indgangspartier ofte placeres for tæt på terrænniveau, hvilket øger risikoen for vandindtrængen.

2. Maksimal facadehøjde i sommerhuse

BR18 § 178 fastsætter, at facadehøjden på sommerhuse maksimalt må være 300 cm på én af husets langsider. Fratrækkes gulv og loft, vil enhver nævneværdig hævnings af soklen reducere den indvendige loftshøjde til et niveau, hvor man reelt ikke længere kan stå op i sommerhuset.

Forslag:

- Kommunen skal af egen drift i alle byggesager i dokumenterede oversvømmelsesrisikoområder vurdere, om kravet om niveaufri adgang skal opfyldes via alternative løsninger af hensyn til oversvømmelsesrisikoen
- Tillad forhøjet sokkel uden reduktion af loftshøjde i dokumenterede oversvømmelsesrisikoområder

Læs også – udvalgte udspil fra F&P

Stormflod

[Fælles om stormflodssikring](#)

Klimasikring:

[Fremtidens vilde vejr
er Danmark klar](#)

Beredskab:

[Tryghed i fællesskab 2024](#)

